Eduskunnan talousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS 20/2023 vp. – VASTINE VALIOKUNNALLE ANNETTUIHIN ASIANTUNTIJALAUSUNTOIHIN

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää otsikkoasiassa kunnioittavasti seuraavaa.

Vastine koskee seuraavia valiokunnan ministeriön käyttöön toimittamia asiantuntijalausuntoja, joita on kaikkiaan 18:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- Eläkesäätiöyhdistys
- Finanssiala
- Finnish Business and Society (FIBS) ry
- Finanssivalvonta
- Finnwatch
- Hanken
- Professori Seppo Villa
- Professori Jukka Mähönen
- Keskuskauppakamari
- Lainsäädännön arviointineuvosto
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Osuuskuntien keskusjärjestö Pellervo ry
- Patentti- ja rekisterihallitus
- Pörssisäätiö
- Suomen Tilintarkastajat ry
- Suomen Yrittäjät
- Vakuutuskassat ry.

Vastineen A-osassa käsitellään lausunnot edellä esitetyssä järjestyksessä keskittyen ensisijaisesti niihin ehdotuksiin, jotka tarkoittaisivat muutoksia tai täydennyksiä ehdotettuihin säännöksiin tai säännösten perusteluihin.

Lisäksi A-osaan on sisällytetty tarkennustarpeet, jotka on havaittu oikeusministeriön kanssa hallituksen esityksen antamisen jälkeen.

Ministeriön ehdottamat säännösmuutokset sekä ehdotukset perustelujen täydentämiseksi on koottu yhteen vastineen jälkimmäisessä B-osassa (alkaen sivulta 16).

A. ASIANTUNTIJALAUSUNTOJEN KANNANOTOT JA NIITÄ KOSKEVAT MINISTERIÖKOMMENTIT

1. Elinkeinoelämän keskusliitto EK 20.10.2023

1.1. EK esittää huolen siitä, että ehdotettu säännöstö digitaalisesta tilinpäätöksestä tarkoittaisi pörssiyhtiöiden osalta sitä, että ne joutuisivat toimittamaan kahdella eri tavalla koneluettavaan muotoon saatetut tilinpäätökset kahteen paikkaan: yhtäältä Euroopan unionin ESEF -tunnisteilla merkityn konsernitilinpäätöksen Helsingin pörssiin ja PRH-tunnisteilla varustetun emoyhtiön erillistilinpäätöksen Patentti- ja rekisterihallitukselle.

TEM-vastine

- Huoli on aiheeton, sillä pörssiyhtiöille ei ehdoteta kaksinkertaista laatimisvelvollisuutta. Sama tietotekninen menettely, jota pörssiyhtiöt ovat noudattaneet tähänkin asti EU-perusteisesti, koskee hallituksen esityksen

mukaan myös sitä tilinpäätöskokonaisuutta, joka tulisi lainmuutoksen myötä toimitettavaksi Patentti- ja rekisterihallitukselle. Kummassakin noudatetaan yhtäläisesti sähköistä XHTML-muotoa, josta Euroopan unioni on säätänyt. Pörssiyhtiön tilinpäätösasiakirjoille EU-sääntely on ensisijainen perusta, eikä patentti- ja rekisterihallitus (PRH) voisi ehdotuksen nojalla sitä sivuuttaa omalla päätöksellään.

- Ainoa lisävaatimus pörssiyrityksille seuraa hallituksen esityksen **1. lakiehdotuksen**, joka koskee kirjanpitolain muuttamista, 7 luvun 23 §:n 4 momentista (jäljempänä KPLE 7:23.4), jonka nojalla – jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu – PRH voisi määrätä pörssilistatun *emoyrityksen oman* tilinpäätöksen merkitsemisestä digitaalisilla PRH-tunnisteilla tilikausilta, jotka alkavat 1.1.2026 ja sen jälkeen. Säännös ei siis tarkoita poikkeamista Euroopan unionin säätämästä XHTML-muodosta, vaan ainoastaan mahdollistaa sen, että pörssiyritysten emoyritysten tilinpäätöksestä voidaan kerätä samat tiedot kuin mitä tullaan keräämään digitaalisessa muodossa myös pörssilistaamattomien emoyritysten tilinpäätöksistä. Nämä ovat tarpeen, jotta Patentti- ja rekisterihallituksesta olisi saatavissa digitaalisesti kattava kokonaisinformaatio Suomen merkittävistä yrityksistä – joihin pörssikonsernien emoyritykset eittämättä kuuluvat – niin rahoituslaitosten ja muiden yksityisten toimijoiden kuin viranomaisten käyttöön.
- Ehdotuksen perustana on se, ettei pörssilistatun emoyrityksen oman tilinpäätöksen merkitsemisestä digitaalisin tunnistein säädetä nykyisin Euroopan unionin toimesta: EU-perusteiset merkintävelvoitteet koskevat tällä hetkellä vain pörssiyhtiön *konsernitason* tietoja, ei siis pörssiyrityksen oman erillistilinpäätöksen tietoja. Kuten ehdotetusta KPLE 7:23.4:sta selvästi ilmenee, PRH:lla olisi mandaatti määrätä pörssiyhtiön erillistilinpäätöksen tietojen digitaalisesta merkitsemisestä vain siinä tapauksessa, ettei Euroopan unionin toimesta määrätä erillistilinpäätöksen merkitsemistavasta. Näin ehdotuksesta ei voi seurata uhkaa, että pörssiyhtiöt joutuisivat kaksinkertaisen sähköisen laatimisvelvoitteen rasittamiksi.

1.2. EK myös pitää tarpeellisena selkeyttää, ettei eläkesäätiö- ja eläkekassalakiin sekä kirjanpitolakiin ehdotettuja säännöksiä kestävyysraportoinnissa tulisi soveltaa lisäeläkkeisiin eikä vakuutuskassatoimintaan.

TEM-vastine

- Edellä tarkoitetussa asiassa huoli on aiheeton, sillä kirjanpitolakiin ehdotetun 7 luvun 1 §:n mukaan kestävyysraportointi soveltuu eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun eläkesäätiöön ja eläkekassaan. Lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain 1 luvun 10 §:n mukaan lisäeläkelaitokseen ei sovelleta eläkesäätiö- ja eläkekassalain 1 luvun 1 §:ää. Vakuutuskassalain 1 luvun 2 §:n mukaan vakuutuskassaan ei sovelleta eläkesäätiö- ja eläkekassalain 1 luvun 1 §:ää. Näin ollen kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n soveltamisala jättää lisäeläkesäätiöt ja -kassat sekä vakuutuskassat kestävyysraportointia koskevan sääntelyn soveltamisalan ulkopuolelle.
- Eläkesäätiö- ja eläkekassalain uudet kestävyysraportointia koskevat säännökset on muotoiltu niin, että ne soveltuvat vain, jos eläkelaitoksella on kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n mukainen velvollisuus laatia kestävyysraportti. Näin ollen näiden säännösten erillistä poissulkemista ei ole tarpeen tehdä lisäeläkesäätiö- ja lisäeläkekassalaissa tai vakuutuskassalaissa.

2. Eläkesäätiöyhdistys – ESY ry 20.10.2023

2.1. ESY pitää tärkeänä lisätä säännökset tarkentamaan, ettei ehdotettuja säännöksiä kestävyysraportoinnista sovelleta lisäeläkkeisiin eikä vakuutuskassatoimintaan.

TEM-vastine

- Ehdotus on samasisältöinen kuin EK:n lausunnossa, jota käsitellään edellä kohdassa **1.2**.

2.2. ESY myös huomauttaa, että **9. lakiehdotuksen** – joka koskee eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain muuttamista – voimaantulosäännöksessä on kirjoitusvirhe: säännöksessä puhutaan ”vakuutusyhtiöstä”, kun tarkoitetaan ”eläkesäätiötä tai eläkekassaa”.

TEM-vastine

- Kirjoitusvirhe on tarpeen oikaista, jolloin voimaantulosäännöksen 2 momentti kuuluisi seuraavasti (muutos alleviivattuna): ”*Sen estämättä, mitä tämän lain 5 luvun 4 a §:ssä säädetään, sillä tilikaudella, jolta*

eläkelaitoksen on laadittava ensimmäinen kestävyysraporttinsa, kestävyysraportoinnin varmentajana voi toimia eläkelaitoksen tilintarkastaja, jos: 1) tällä on tilintarkastuslain 6 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu kestävyysraportointitarkastajan erikoispätevyys; tai 2) tämä on hankkinut tilintarkastuslain muuttamisesta annetun lain (/) siirtymäsäännöksen 2 momentin mukaisesti riittävät tiedot kestävyysraportoinnista ja kestävyysraportointivarmentamisesta."

- Säännös kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan. TEM on saanut sosiaali- ja terveysministeriön vastuuvirkahenkilöltä luvan edellä esitetyn täydennysehdotuksen tekemiseen.

3. Finanssiala 19.10.2023

3.1. Finanssiala pitää tarpeellisena, että hallituksen esityksen **1. lakiehdotusta** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – täydennettäisiin sen selventämiseksi, ettei kirjanpitolain 7 lukuun ehdotettuja säännöksiä kestävyysraportoinnista sovelleta vaihtoehtoisiin sijoitusrahastoihin eikä yhteissijoitusyrityksiin. Finanssivalvonta perustaa ehdotuksensa kestävyysraportointidirektiiviin mainittuja toimintamuotoja koskevaan poikkeukseen, jossa viitataan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/2088 2 artiklan d ja f alakohtaan.

TEM-vastine

- Pidämme Finanssialan käsitystä vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen ja yhteissijoitusyritysten poissuljennasta kestävyysraportointidirektiivin ja hallituksen esityksen mukaisena. Kirjanpitolain sanamuodon täydentäminen asian selventämiseksi ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista, sillä tämän kysymys tulee katetuksi hallituksen esitykseen ehdotetussa kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n 2 momentissa, joka kuuluu: " *Yrityksellä tarkoitetaan - - tilinpäätösdirektiivin soveltamisalaan kuuluvia oikeushenkilöitä*." – Koska vaihtoehtoiset sijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset ovat nimenomaisesti poissuljettu kestävyysraportoinnista viittauksella tilinpäätösdirektiiviin, ei ole tarpeen todeta tätä erikseen kirjanpitolaissa.

3.2. Finanssiala esittää, että hallituksen esityksessä **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – digitaalista raportointia koskevien säännösten soveltamisen tulisi olla vapaaehtoista vielä vuoden 2024 tietojen osalta. Finanssiala perustelee ehdotustaan erityisesti sillä, että järjestön käsityksen mukaan Euroopan unionin komission pakottava ohjeistus tilinpäätöksen tiettyjen tietojen merkitsemisestä XBRL-tunnisteilla tulee viivästymään vuoteen 2025. Finanssiala niin ikään viittaa uuden sääntelyn kustannusrasitukseen.

TEM-vastine

- Emme pidä Finanssialan ehdottamaa lykkäämistä tarkoituksenmukaisena. Kestävyysraportointidirektiivi säätää jäsenvaltioita velvoittavasti, että kestävyysraportoinnin digitaalinen muoto tulee ottaa käyttöön ensimmäisen kerran tilikaudella 2024 direktiivissä erikseen säädetyissä oikeushenkilöissä. Tätä velvoitetta ei ole millään tavalla kytketty XBRL-tunnisteisiin sinänsä vaan kestävyysraportti laaditaan samaan sähköiseen XHTML-muotoon, jota pörssiyritykset jo nyt noudattavat tilinpäätöstietojensa osalta. Myöskään sellaisissa kestävyysraportointiyrityksissä, jotka eivät ole pörssilistattuja, tilinpäätöksen laatiminen XHTML-muotoon ei ole omiaan aiheuttamaan erityistä hallinnollista rasitetta ottaen huomioon, ettei esimerkiksi luottolaitoksille ole vielä laadittu omia XBRL-tunnisteita Patentti- ja rekisterihallitukselle toimitettavaa tilinpäätöstä varten.
- Siten listaamattomien finanssitoimijoiden osalta vuoden 2024 tilinpäätös- ja kestävyysraportointitietojen osalta uudet säännökset tulevat tarkoittamaan käytännössä vain velvoitetta toimittaa mainitut asiakirjat sähköisessä XHTML-muodossa patentti- ja rekisterihallitukselle ilman että näistä asiakirjoista olisi eriteltävä XBRL-tunnisteiden tarkoittamat tiedot. Mutta jos komissio saa – vastoin Finanssialan käsitystä – ajoissa valmiiksi XBRL-tunnisteensa kestävyysraportoinnille ja edellyttää niiden noudattamista jo vuoden 2024 osalta, niin luonnollisesti Suomessakin on toimittava komission edellyttämällä tavalla.

3.3. Finanssiala esittää digitaalisen taloudellisen raportoinnin ja kestävyysraportoinnin järjestämistä siten, että yritysten olisi mahdollista toimittaa aineisto vain yhdelle viranomaiselle, jonka kautta se olisi muiden viranomaistahojen saatavilla. Niin ikään Finanssiala kiinnittää huomiota digitalisoinnin edistämisen aikatauluun muissa kuin kestävyysraportointiyrityksissä samoin kuin muihin yleisiin digitalisoinnin järjestämiseen liittyviin kysymyksiin. Asiaa koskevia säännösehdotuksia järjestö ei kuitenkaan esitä tässä yhteydessä.

TEM-vastine

- Finanssialan esittämä tavoite on tunnistettu myös viranomaisissa. Asiaa koskevat ratkaisut eivät kuitenkaan kuulu tämän kestävyysraportointivelvoitteiden voimaansaattamista koskevan hallituksen esityksen piiriin.

3.4. Finanssiala kiinnittää huomiota Finanssivalvonnan tavoin siihen, että – toisin kuin vakuutusyhtiöiden osalta – hallituksen esityksessä ei ole huomioitu työeläkevakuutusyhtiöiden tarkastusvaliokuntia.

TEM-vastine

- Viittaamme tältä osin jäljempänä kohdassa **5.2** (Finanssivalvonta) esitettyyn täydentävään säännösehdotukseen.

3.5. Finanssiala ehdottaa luottolaitoslain mukaisten toimielinten eli hallituksen ja hallintoneuvoston välisen työnjaon muuttamista siten, että hallintoneuvostolle mahdollisesti osoitettavia tehtäviä supistettaisiin nykyisestä.

TEM-vastine

- Finanssialan esittämät muutokset hallintoneuvoston tehtäviin eivät kuulu tämän hallituksen esityksen piiriin. Asia vaatii erillistarkastelua. Siten emme pidä tarkoituksenmukaisina täydentäviä säännöstarkistuksia tässä yhteydessä.

3.6. Finanssiala huomauttaa, että hallituksen esitykseen sisältyvään **12. lakiehdotukseen** – joka koskee arvopaperimarkkinalain 7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamista – on sisällytetty säännös tilinpäätöksen pakollisesta varmentamisesta mutta säännöksessä ei ole vastaavaa mainintaa toimintakertomukseen sisältyvän kestävyysraportoinnin varmentamisesta.

TEM-vastine

- Finanssialan huomautus ei anna aihetta täydentää hallituksen esitystä. Huomautuksen tarkoittamasta asiasta – kestävyysraportoinnin varmennuskertomuksesta – säädetään erikseen: kirjanpitolain 7 luvun 24 §:ssä kertomuksen digitaalisuudesta ja saman luvun 25 §:ssä kertomuksen toimittamisesta rekisteröitäväksi Patentti- ja -rekisterihallitukselle. Koska pörssiyhtiö on kirjanpitolain 7 luvun tarkoittama kestävyysraportointiyritys, asiasta ei siten ole tarpeen ottaa pörssiyhtiöiden osalta arvopaperimarkkinalakiin erityissäännöstä.

3.7. Finanssiala ehdottaa, että hallituksen esitykseen sisältyvää **1. lakiehdotusta** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – täsmennetään 7 luvun 18 §:n osalta. Hallituksen esityksen mukaisessa muodossa mainitun pykälän 1 momentin 2 kohta kuuluu: ”*Mitä 17 § säädetään tytäryrity[stä koskevasta mahdollisuudesta poiketa kestävyysraportointikertomuksen laatimisesta sillä perusteella, että tytäryritys sisällytetään konsernin kestävyysraporttiin], sovelletaan myös - - vakuutusyhtiöön, joka kuuluu vakuutusyritysryhmään mainitun [vakuutusyhtiö]lain 26 luvun 2 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen taloudellisten suhteiden perusteella ja johon sovelletaan ryhmävalvontaa mainitun luvun 3 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdan mukaisesti*.”

- Finanssialan mukaan säännökseen sisältyvä rajaus vain vakuutusyhtiölain 26 luvun 2 §:n 2 momentin *2) kohdassa* tarkoitettuihin vakuutusyrityksiin on tarpeettoman suppea. Rajauksen myötä säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät viimeksi mainitun momentin *1) kohdassa* tarkoitetut vakuutusyritysryhmät, jotka ”muodostuvat vakuutusyrityksestä, sen sidos- ja osakasyrityksistä ja osakasyrityksen sidosyrityksistä”. Finanssiala pitää tärkeänä, että poikkeusmahdollisuus ulottuisi tasapuolisesti kaikkiin vakuutusyhtiölain 26 luvun 2 §:ssä tarkoitettuihin vakuutusyritysryhmiin, joihin sovelletaan yhtäläisesti ryhmävalvontaa koskevia säännöksiä, jolloin kullakin niistä olisi mahdollisuus laatia kestävyysraporttinsa ryhmätasoisesti.
-

TEM-vastine

- Finanssialan ehdotus on perusteltu. Sen mukaisesti pidämme tarkoituksenmukaisena kirjanpitolain 7 luvun 18 §:n 1 momentin 2 kohdan tarkentamista seuraavan sisältöiseksi (muutos yliviivattuna): ”*Mitä 17 § säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan myös: - - 2) vakuutusyhtiölain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vakuutusyhtiöön, joka kuuluu vakuutusyritysryhmään mainitun lain 26 luvun 2 §:n 2 momentin ~~2 kohdassa tarkoitettujen~~*

~~taloudellisten suhteiden~~ perusteella ja johon sovelletaan ryhmävalvontaa mainitun luvun 3 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdan mukaisesti."

- Vakuutusyrityksiä koskeva sääntely kuuluu yleisesti sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan, vaikka asianomainen säännös (7 luku 18 § 1 mom. 2 kohta) sinänsä sisältyy kirjanpitolakiin. TEM on saanut sosiaali- ja terveysministeriön vastuuvirkahenkilöltä luvan edellä esitetyn täydennysehdotuksen tekemiseen.

3.8. Finanssiala ehdottaa vielä, että hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – säännökset kestävyysraportoinnista olisivat vapaaehtoisia jäsenluottolaitoksille. Finanssiala perustelee ehdotustaan seuraavasti (suorat lainaukset järjestön lausunnosta):

- "*Talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitetun talletuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitokset toimivat yhteenliittymän keskusyhteisön keskitetyssä ohjauksessa ja keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksille ohjeet mm. yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisesta ja yhteenliittymän riskien hallinnasta. Lisäksi jäsenluottolaitokset mm. vastaavat lakisääteisesti toistensa veloista. Tämän vuoksi ja koska keskusyhteisö on velvollinen täyttämään yhteenliittymän tasolla kaikki lainsäädännön vaatimukset täysimääräisesti, yksittäisiä jäsenluottolaitoksia koskevalle julkistettavalle tiedolle ei ole tarpeen asettaa samanlaisia vaatimuksia kuin konsernien tytäryrityksille*."
- "*Lisäksi EU:n vakavaraisuusasetuksen (EU) no 575/2013 VIII osan säännösten mukaan julkistettavat tiedot luottolaitoksen taloudellista asemasta, mukaan lukien asetuksen 449a artiklan mukaiset tiedot ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan liittyvistä riskeistä, annetaan ainoastaan koko konsernin tai talletuspankkien yhteenliittymän tasolla*."
- "*Näistä syistä laissa tulisi sallia luvun säännösten soveltamatta jättäminen jäsenluottolaitokseen. Lakiehdotuksen 18 §:stä seuraa, että edellä ehdotettu muutos koskisi ainoastaan sellaisia jäsenluottolaitoksia, joiden liikkeeseen laskemat osakkeet, osuudet tai velkakirjat ovat julkisen kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinoilla. Koska tällaiset jäsenluottolaitokset voivat joutua esimerkiksi markkinapaikan sääntöjen nojalla julkistamaan taloudellista asemaansa koskevia tietoja laajemmin kuin mitä laissa on säädetty, poikkeuksen soveltamisen tulisi olla jäsenluottolaitoksen omassa harkinnassa*."

TEM-vastine

- Finanssialan ehdotus on perusteltu. Sen mukaisesti pidämme tarkoituksenmukaisena hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 1 §:n 6 momentin tarkentamista seuraavaksi (täydennys alleviivattuna): "*Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2014) tarkoitettu talletuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitos sekä osuuskunta, jonka liikevaihdosta kertyy enemmän kuin puolet elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta alkutuotannosta tai alkutuotannon hankinnasta, voi päättää, ettei siihen sovelleta tämän luvun säännöksiä. Päätöksestä on annettava tieto toimintakertomuksessa*."
- Lisäksi edellä esitettyä muutosta vastaavasti pidämme selvyyden vuoksi tarkoituksenmukaisena täydentää myös saman luvun 18 §:n 1 momentin 1 kohtaa seuraavaksi (lisäys alleviivattuna): " *Mitä 17 § säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan myös: 1) luottolaitokseen, joka on pysyvästi liittynyt talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitettuun keskusyhteisöön, joka valvoo niitä vakavaraisuusasetuksen 10 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti, jollei 1 §:n 6 momentista muuta johdu*; ".

4. Finnish Business and Society (FIBS) ry 19.10.2023

FIBS:n lausunnossa kiirehditään kestävyysraportoinnin varmentajien pätevyysvaatimusten vahvistamista ja varmistamaan riittävä tuki tarvittavien asiantuntijoiden kouluttamiseen sekä perustutkinnoissa että täydennyskoulutuksessa. Niin ikään FIBS toivoo lakien toteuttamisen huolellista seurantaa.

TEM-vastine

- Huomautus ei anna aihetta hallituksen esityksen tarkistamiseen. Esitykseen liittyvästä asetusluonnoksesta ilmenee suunnitellut pätevyysvaatimukset. Asetus on tarkoitus antaa hallituksen esityksen sisältämien lakien vahvistamisen yhteydessä.

5. Finanssivalvonta 20.10.2023

5.1. Finanssivalvonta ehdottaa pörssiyhtiöiden tilinpäätösten digitaalista varmentamista koskevien säännösten täsmentämistä joiltakin osin. Ehdotukset ovat samasisältöisiä sen kanssa, mitä Suomen tilintarkastajat esittävät omassa lausunnossaan. Näitä ehdotuksia selostetaan jäljempänä kohdassa **14.5**, joka käsittää myös TEM:n kannanotot näihin ehdotuksiin.

5.2. Finanssivalvonta oudoksuu sitä, ettei työeläkevakuutusyhtiöiden tarkastusvaliokuntia koskeviin säännöksiin ole ehdotettu hallituksen esityksessä vastaavanlaisia muutoksia kuin mitä koskevat vakuutusyhtiöitä yleensä.

TEM-vastine

- Finanssivalvonnan huomautus on perusteltu. Työeläkevakuutusyhtiön tarkastusvaliokuntaa koskevan säännöksen puuttuminen on ollut seurausta siitä, että työeläkevakuutusyhtiöihin ei aikaisemminkaan ole sovellettu osakeyhtiölain tarkastusvaliokuntaa koskevaa sääntelyä, vaikka työeläkevakuutusyhtiöillä on tarkastusvaliokunta. Näin ollen sosiaali- ja terveysministeriö alkaa selvittämään asiaa ja aloittaa tarpeen mukaan valmistelun asian korjaamiseksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin.
- Säännös kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan. TEM on saanut sosiaali- ja terveysministeriön vastuuvirkahenkilöltä luvan edellä esitetyn täydennysehdotuksen tekemiseen.

5.3. Finanssivalvonta kiinnittää huomiota myös siihen, ettei hallituksen esitykseen sisältyvässä **12. lakiehdotuksessa** – joka koskee arvopaperimarkkinalain 7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamista – kumottaisi samalla 7 luvun 7 a §:ää, joka koskee niin sanottujen muiden kuin taloudellisten tietojen esittämistä kestävyysraportointidirektiiviä edeltäneen Euroopan unionin direktiivisäännöstön mukaisesti. Mainitussa 7 a §:ssä viitataan kirjanpitolain 3 a lukuun, joka ehdotetaan kumottavaksi hallituksen esityksessä.

TEM-vastine

- Finanssivalvonnan ehdottama muutos on perusteltu. Mainittua 7 a §:ää kuitenkin tullaan soveltamaan suurissa pörssiyhtiöissä vielä 31.12.2023 päättyvällä tilikaudella samoin kuin mahdollisesti muilla tilikausilla, jotka päättyvät ennen 31.12.2024; vasta tämän ajankohdan jälkeisten tilikausien tilinpäätöksiin tulee sovellettavaksi kirjanpitolain 7 luku kestävyysraportoinnista. Tämä on tarpeen ottaa huomioon siirtymäsäännöksissä. Finanssivalvonnan lausuntoon perustuen ehdotamme seuraavia muutoksia hallituksen esitykseen:
- Hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – voimaantulo- ja siirtymäsäännökset 4 mom. (muutos alleviivattu): ”*Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään tämän lain soveltamisesta, 1) sellainen pienyritys ja keskikokoinen yritys, joka on pörssilistattu, saa laatia toimintakertomuksensa ilman kestävyysraporttia ennen 1 päivänä tammikuuta 2028 alkavia tilikausia edellyttäen, että toimintakertomuksessa ilmoitetaan syy tälle menettelylle, ja 2) 3 a luvun säännöksiä sovelletaan arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7 a §:ssä tarkoitettuun liikkeeseenlaskijaan 31 päivään joulukuuta 2024*.”
- Hallituksen esitykseen sisältyvän **12. lakiehdotuksen** – joka koskee arvopaperimarkkinalain 7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamisesta – otsikko (lisäys alleviivattu): ”*Laki arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7 a §:n kumoamisesta ja 6 ja 8 §:n muuttamisesta*”.
- Saman **12. lakiehdotuksen** johdantolause (lisäys alleviivattu): ”*Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7 luvun 7 a § ja 8 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat 7 § laissa 1377/2016 ja 8 §:n 5 momentti laissa 942/2011, muutetaan 7 luvun 8 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 942/2011, ja lisätään 7 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1445/2016, uusi 3 momentti seuraavasti*:”
- Lisäksi **12. lakiehdotuksen** voimaantulosäännös (täysin uusi momentti): ”*Tällä lailla kumottua 7 luvun 7 a §:ää sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2024*.”
- Säännökset kuuluvat valtiovarainministeriön toimialaan. TEM on saanut valtiovarainministeriön vastuuvirkahenkilöltä luvan edellä esitettyjen täydennysehdotusten tekemiseen.

5.4. Lisäksi Finanssivalvonta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän **12. lakiehdotuksen** – joka koskee arvopaperimarkkinalain 7 luvun 6 ja 8 §:n muuttamista – täydentämistä sen johdosta, mitä hallitus esittää

kestävyysraportoinnin varmennuskertomuksesta säädettäväksi tilintarkastuslain 3 luvun 5 §:ssä. Viimeksi mainitun pykäläehdotuksen myötä myös pörssiyhtiöiden säännöllistä tiedonantovelvollisuutta koskevaa säännöstöä on Finanssivalvonnan mielestä tarpeen tarkistaa siten, että 7 luvussa säänneltyihin tietoihin lisättäisiin kestävyysraportoinnin varmennuskertomus.

TEM-vastine

- Pidämme Finanssivalvonnan huomautusta perusteltuna. Sen johdosta ehdotamme arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n voimassaolevan 1 momentin täydentämistä, jolloin säännös kuuluisi kokonaisuudessaan seuraavasti (lisäys alleviivattuna): ”*Liikkeeseenlaskijan on julkistettava tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ohessa tilintarkastuskertomus. Liikkeeseenlaskijan, joka on kirjanpitolain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettu kestävyysraportointiyritys, tulee julkistaa toimintakertomuksen ohessa myös kestävyysraportoinnin varmennuskertomus, jos se on erillinen tilintarkastuskertomuksesta*.”
- Säännös kuuluu valtiovarainministeriön toimialaan. TEM on saanut valtiovarainministeriön vastuuvirkahenkilöltä luvan edellä esitetyn täydennysehdotuksen tekemiseen.

6. Finnwatch 18.10.2023

6.1. Finnwatch pitää hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 2 §:n 1 kohdan (jäljempänä KPLE 7:2 kohta 1) määritelmää arvoketjusta puutteellisena, koska se Finnwatchin mukaan jättää ulkopuolelle hyödykkeiden ja palveluiden käytön ja hävittämisen. Finnwatch myös kyseenalaistaan tarpeen arvoketjun käsitteelle kirjanpitolaissa ottaen huomioon, että se määritellään komission kestävyysraportointistandardissa.

TEM-vastine

- Euroopan parlamentti hyväksyi komission raportointistandardin osaltaan vasta 18.10.2023, joten hallituksen esitystä 20/2023 vp. laadittaessa ei ollut varmuutta lopullisesta muotoilusta arvoketjulle. Tämän vuoksi asianomaisessa säännösehdotuksessa tukeuduttiin direktiiviin ja se muotoiltiin seuraavalla tavalla: ” Tässä luvussa tarkoitetaan: 1) *arvoketjulla* 10 kohdassa tarkoitetun toimitusketjun ja 8 kohdassa tarkoitetun kestävyysraportointiyrityksen tuottamien hyödykkeiden ja palvelujen asiakkaille toimittamisen edellyttämää suhteiden kokonaisuutta.”
- Finnwatchin huomautuksen johdosta TEM pitää perusteltuna täydentää hallituksen esityksen **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 2 §:n 1 kohtaa samalla oikaisten säännöksen sisäiset viittaukset, jolloin säännös kuuluisi seuraavasti (muutokset alleviivattuina): ”*Tässä luvussa tarkoitetaan: 1)* ***arvoketjulla*** *kestävyysraportointistandardin mukaista 11 kohdassa tarkoitetun toimitusketjun ja 9 kohdassa tarkoitetun kestävyysraportointiyrityksen tuottamien hyödykkeiden ja palvelujen edellyttämää suhteiden kokonaisuutta*.”

6.2. Niin ikään Finnwatch kiinnittää huomiota **1. lakiehdotuksen** (laki kirjanpitolain muuttamisesta) 7 luvun §:n 2 momenttiin, jonka mukaan ”- - *absoluuttiset tavoitteet kasvihuonekaasujen vähentämiselle ainakin vuosien 2030 ja 2050 osalta, jollei komission asetuksessa toisin säädetä*.” Finnwatch ehdottaa lainkohdan muuttamista seuraavaksi: ”- - absoluuttiset tavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiselle ainakin vuosiin 2030 ja 2050 mennessä, jollei komission asetuksella säädetä tätä useammista välitavoitteista.”

TEM-vastine

- Katsomme, että Finnwatchin ehdotus ei anna aihetta muutoksiin. Ehdotus on sanamuodollinen ottaen vielä huomioon, että mainittua lainkohtaa koskee kirjanpitolakiehdotuksen 7 luvun 14 §:n 2 momentti komissiostandardin ensisijaisuudesta: ”Jos tässä luvussa säädetty tiedonantovelvollisuus on ristiriidassa raportointistandardin kanssa, noudatetaan standardia.” Siten ei ole vaaraa, että tätä kansallista säännöstä sovellettaisiin komissiostandardista poikkeavalla tavalla.

6.3. Lisäksi Finnwatch huomauttaa, ettei Finanssivalvonnan valvonta ulotu listaamattomiin suuryrityksiin kestävyysraportoinnin osalta.

TEM-vastine

- Parhaillaan Euroopan unionissa valmisteilla olevan ns. yritysvastuudirektiivin (engl. Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD) – eli komission ehdotuksen 23.2.2022 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (COM(2022) 71 final) – myötä kestävyysvelvoitteiden noudattaminen tulee kansallisesti valvottavaksi. Valvonta perustuu merkityksellisiltä osin raportointiin, joten kysymys raportoinnin valvonnasta on tarkoituksenmukaista ratkaista samassa yhteydessä kuin valvontakokonaisuus yleisesti. Yleisenä odotuksena on, että direktiivistä päätetään viimeistään ensi vuoden alkupuoliskolla. Siten tämä Finnwatchin huomautus ei anna aihetta muutoksiin nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen osalta.

6.4. Finnwatch myös katsoo, että kestävyysraportointiin siirtymisaikataulua tulisi kiristää listaamattomien suuyritysten sekä listattujen pk-yritysten osalta siitä, mitä direktiivissä – ja siihen perustuvassa hallituksen esityksessä – nyt ehdotetaan säädettäväksi.

TEM-vastine

- Emme pidä ehdotusta toteuttamiskelpoisena. Kyse on yrityksistä, joilla ei ole aikaisempaa kokemusta kestävyysraportoinnista toisin kuin suurilla listayhtiöillä. Sopeutumisaika on tarpeen myös siksi, että kestävyysraportoinnin ja -varmennuksen asiantuntijaresurssit ovat tällä hetkellä sangen rajalliset.

7. Hanken 17.10.2023 sekä professori Seppo Villa 20.10.2023 ja professori Jukka Mähönen 23.10.2023

7.1. Sekä *Hankenin* että professori *Seppo Villan* lausunnoissa esitetään lukuisia näkemyksiä kestävyysraportointidirektiivistä ja hallituksen esityksestä, mutta ei ehdoteta muutoksia hallituksen esityksen säännöksiin.

7.2. Professori *Jukka Mähönen* puolestaan kritisoi hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 1 §:n 6 momenttia ja 21 §:ää. Ensiksi mainitun lainkohdan osalta Mähönen esittää muun muassa, ettei ole ymmärrettävissä, miksi huoltovarmuuden ylläpitäminen edellyttäisi kestävyysraportin laatimatta jättämistä. Mitä tulee kulurakenteeseen, ehdotus koskee vain suurosuuskuntia. Näin ollen alkutuotanto-osuuskuntienkin osalta ehdotus koskisi vain suuria yrityksiä, joilla on vastaavat resurssit kestävyysraportointiin kuin muilla vastaavankokoisilla yrityksillä. Ehdotus on Mähösen mukaan täysin perustelematon erityisesti siltä osin kuin siinä viitataan maatalouden ja elintarvikehuollon kustannusrakenteen raskauteen verrattuna muihin EU maihin.

TEM-vastine

- Lainkohdan perustelut ovat sinänsä suppeat ja siten alttiita kritiikille. Keskeisiin perusteluihin ehdotukselle kuuluu se, että ulkomaiset osuuskuntamuotoiset alkutuottajat mitä ilmeisemmin jäävät kestävyysraportointivelvoitteen ulkopuolelle, jolloin uhkana on, että kilpailuasetelma vääristyisi ilman poikkeusmahdollisuutta. Siten emme pidä tarkoituksenmukaisena luopua hallituksen esityksessä ehdotetusta kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n 6 momentista.

7.3. Kirjanpitolain muuttamista koskevan **1. lakiehdotuksen** 21 §:stä Professori Jukka Mähönen puolestaan kiinnittää huomiota osuuskuntaryhmästä laadittavan kestävyysraportin suhteeseen konsernitilinpäätökseen, joka puolestaan laaditaan – ei koko ryhmästä – vaan yksinomaan keskusyhteisön itsensä ja sen tytäryritysten toiminnasta. Tämän vuoksi asiakirjat eivät Mähösen mukaan muodostaisi selkeää kokonaisuutta. Mähönen esittää myös joitakin sanamuodollisia tarkennuksia puheena olevaan säännösehdotukseen.

TEM-vastine

- Professori Mähösen huomio on sinänsä oikeaan osuva. Ryhmäkohtainen kestävyysraportti kattaa eri yrityskokonaisuuden kuin sitä suppeampi konsernitilinpäätös. Kestävyysraportointisäädännön tavoite on kuitenkin erilainen kuin tilinpäätösraportoinnissa, jossa kyse on ensisijaisesti velkojien ja sijoittajien intressien suojaamisesta. Siten kestävyysraportoinnin tarkoituksen toteutumista ei vaaranna millään tavoin se, että

kestävyysraportti kattaa suuremman yrityskokonaisuuden kuin konsernitilinpäätös. Tämän vuoksi katsomme, ettei Mähösen huomautukset anna aihetta hallituksen esityksen tarkistamiseen.

8. Keskuskauppakamari 19.10.2023

8.1. Keskuskauppakamari toteaa lausunnossaan, että hallituksen esitys sinänsä sallii direktiivin mukaisesti kestävyysraportointiin ja sen varmentamiseen liittyvien tarkastusvaliokunnan tehtävien erottamisen toiseen valiokuntaan, esimerkiksi kestävyysvaliokunnalle. Keskuskauppakamari ehdottaa kuitenkin, että tämä tuotaisiin selkeästi ilmi pykälätasolla siten, siten että hallituksen esitykseen sisältyvän **4. lakiehdotuksen** – joka koskee osakeyhtiölain muuttamista – 6 luvun 16 b §:n 1 momentin viimeiseksi virkkeeksi lisättäisiin seuraava: ”*Taloudelliseen raportointiin sekä tilintarkastukseen ja kestävyysraportointiin sekä sen varmentamiseen liittyvät tarkastusvaliokunnan tehtävät voi myös jakaa hallituksen kahden eri valiokunnan hoidettavaksi*.”

TEM-vastine

- Emme pidä Keskuskauppakamarin ehdottamaa lisäystä tarpeellisena, sillä tarkastusvaliokunnan tehtävät voidaan osoittaa kokonaisuudessaankin toiselle valiokunnalle. Tämä on jo todettu mainittua 6 luvun 16 b §:n 1 momenttia koskevassa hallituksen ehdotuksessa seuraavasti: ”*Tarkastusvaliokunnan tehtävät voi hoitaa hallituksen toinen valiokunta, jonka kokoonpano täyttää 2 momentissa säädetyt vaatimukset*.” – Yleisistä lainsäädäntöperiaatteista seuraa, että jos jokin tehtävä on mahdollista siirtää kokonaan toiselle toimielimelle, sisältää se pääsääntöisesti myös osittaisen tehtävien siirron.

8.2. Keskuskauppakamari huomauttaa myös tarpeesta oikaista kirjoitusvirhe hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 19 §:n 3 momentissa.

TEM-vastine

- Keskuskauppakamarin huomautus on asianmukainen. Viittausvirhe on tarpeen oikaista, minkä myötä kirjanpitolain 7 luvun 19 §:n 3 momentti kuuluisi korjattuna seuraavasti (muutos alleviivattuna): ”*Edellä 2 momentin 1–6 kohdassa tarkoitetussa kuvauksessa tiedot tulee eritellä aikajänteittäin 10 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla*.”

8.3. Lisäksi Keskuskauppakamari ehdottaa, että **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista 7 luvun 6 §:n 2 momentin ilmaisu ”*toimitusjohtajan varahenkilö*” muutettaisiin osakeyhtiölain ja osuuskuntalain mukaiseen muotoon ”toimitusjohtajan sijainen”.

TEM-vastine

- Keskuskauppakamarin huomautus on puhtaasti terminologinen. Emme pidä ehdotettua muutosta tarpeellisena, sillä hallituksen esityksen mukainen ilmaisu on tarkoitettu yleiseksi, jolloin se ei ole sidottu asianomaisen kestävyysraportointiyrityksen oikeushenkilömuotoon. Sanamuodollisesta erosta ei kuitenkaan aiheudu sekaantumisvaaraa osakeyhtiöiden tai osuuskuntienkaan osalta.

9. Lainsäädännön arviointineuvosto 6.10.2023

Arviointineuvosto katsoo, että esityksessä olisi tullut kuvata tarkemmin, millaiset yritykset ovat tiedonantovelvollisuuden alaisia. Niin ikään ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä muita yhteiskunnalle aiheutuvia hyötyjä olisi tullut tarkentaa. Lisäksi neuvosto huomauttaa, ettei esityksestä käy ilmi, onko suomalaisten yritysten vastuullisuudessa tällä hetkellä ongelmia, ja jos on, niin millaisia. Esityksessä olisi myös tullut arvioida sen vaikutuksia kuluttajiin sekä yritysten ja osuuskuntien muihin asiakkaisiin.

TEM-vastine

- Arviointineuvoston huomautukset ovat sinänsä perusteltuja. Hallituksen esityksen valmistelussa on tukeuduttu ensisijaisesti komission vaikutusarviointeihin niin ympäristö- ja ihmisoikeusvaikutusten kuin yhteiskunnalle aiheutuvia hyötyjen osalta. TEM on kuitenkin erikseen selvittänyt keväällä 2023 alihankkijoille kohdistuvia vaikutuksia (hallituksen esitys s. 20).

- Lähtökohtaisesti voidaan pitää selvänä, että suomalaisyritysten nykyiseen vastuullisuusraportointiin perustuvat ongelmat ovat yhdenmukaisia sen kanssa, mitä tunnistetaan direktiivin johdannossa: Kestävyyteen liittyvien riskien mittaamista, arvostusta ja hallintaa koskevien yleisesti hyväksyttyjen mittarien ja menetelmien puuttuminen on esteenä yritysten pyrkimyksille varmistaa, että niiden liiketoimintamallit ja toiminnot ovat kestäviä. Tämä myös rajoittaa sidosryhmien, muun muassa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden, ammattiliittojen ja työntekijöiden edustajien, kykyä käydä yritysten kanssa vuoropuhelua kestävyysseikoista.

10. Opetus- ja kulttuuriministeriö 13.10.2023

Opetus- ja kulttuuriministeriö kiinnittää huomiota siihen, että 22 ammattikorkeakoulua toimii osakeyhtiömuodossa. Näistä useat ovat kooltaan sellaisia, että ne kuuluisivat kestävyysraportointivelvollisuuden piiriin. Opetus- ja kulttuuriministeriö ei kuitenkaan pidä raportointivelvollisuutta tarkoituksenmukaisena ottaen huomioon, että ammattikorkeakoulut ovat voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä, joiden rahoitus saadaan lähes kokonaisuudessaan valtiolta. Muualla EU:ssa suurin osa vastaavanlaisista korkeakouluista kuuluu valtionhallintoon.

TEM-vastine
- Pidämme opetus- ja kulttuuriministeriön tulkintaa ammattikorkeakoulujen asemasta perusteltuna ottaen huomioon, että ammattikorkeakoulu ei harjoita taloudellista toimintaa, jona Euroopan unionissa tarkoitetaan tuotteiden tai palveluiden myyntiä. Katsomme, että olisi tarkoituksenmukaista todeta tämä näkökohta valiokuntamietinnössä, jos valiokunta pitää sitä perusteltuna.

11. Osuuskuntien keskusjärjestö Pellervo ry 18.10.2023

11.1. Pellervo ehdottaa täsmennettäväksi hallituksen esityksen **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 1 §:n 6 momenttia. Tämä säännös kuuluu hallituksen esityksessä seuraavasti: ”- - *osuuskunta, jonka liikevaihdosta kertyy enemmän kuin puolet elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta alkutuotannosta tai alkutuotannon hankinnasta, voi päättää, ettei siihen sovelleta tämän luvun säännöksiä. Päätöksestä on annettava tieto toimintakertomuksessa*.” – Pellervon mukaan tätä säännöstä tulisi täydentää hankintaosuuskunnan määritelmällä esimerkiksi seuraavasti: ”*Hankintaosuuskunnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä niitä tuottajaosuuskuntia, jotka hankkivat pääasiassa jäseniltään näiden alkutuotantoon kuuluvia elintarvikkeita ja myyvät ne edelleen jalostetaviksi, että niitä tuottajaosuuskuntia, jotka itse jalostavat ja markkinoivat pääasiassa jäseniltään hankkimat näiden alkutuotantoon kuuluvat elintarvikkeet*.”

TEM-vastine
- Pellervon ehdotus vastaa hallituksen esityksen tarkoitusta. Tarkoituksenmukaista kuitenkin on, että nimenomaisen määritelmäsäännöksen lisäämisen sijasta Pellervon ehdotusta vastaava toteamus sisällytettäisiin valiokuntamietintöön, jos talousvaliokunta pitää sitä perusteltuna. Pellervon ehdotuksen muotoilu on sinänsä niin väljä (so. ”pääasiassa”), ettei se sovellu parhaalla mahdollisella tavalla itse lakitekstiin.

11.2. Pellervo kiinnittää huomiota myös edellä 11.2. kohdassa tarkoitetun kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n 6 momentin perusteluihin, jotka hallituksen esityksessä kuuluvat seuraavasti (sivu 29): ”*Poikkeus edellyttäisi harjoitetulta alkutuotannolta tai alkutuotannon hankintatoimelta aina merkittävyyttä. Ehdotetun säännöksen mukaan vähintään puolet asianomaisen osuuskunnan liikevaihdosta tulisi kertyä alkutuotannollisista tai alkutuotannon hankinnan toimista*.” – Pellervo pitää epäselvänä, mitä tarkoitetaan ilmaisulla ”*vähintään puolet - - liikevaihdosta tulisi kertyä alkutuotannollisista tai alkutuotannon hankinnan toimista*”. Pellervon mukaan tulkinnanvaraisuus koskee erityisesti sellaisia tuottajaosuuskuntia, jotka jalostavat ja markkinoivat pääasiassa jäseniltään hankkimansa alkutuotannon raaka-aineet itse.

TEM-vastine
- TEM pitää selvänä, että liikevaihto kertyy ehdotetun säännöksen mukaisesti myös sellaisessa Pellervon tarkoittamassa tuottajaosuuskunnassa, joka jalostaa ja markkinoi hankkimansa alkutuotannon raaka-aineet itse. Asiaomaisen säännösehdotuksen (kirjanpitolaki 7 luku 1 § 6 mom.) ilmaisu ”alkutuotanto tai alkutuotannon

hankinta” sisältää käsitteellisesti myös luovutuksen, josta liikevaihto kirjanpito-oikeudellisesti kertyy. Lakia ei ole siten tarpeen täydentää tältä osin.

12. Patentti- ja rekisterihallitus 18.10.2023

12.1. Patentti- ja rekisterihallitus painottaa lausunnossaan tarvetta turvata sen resurssien riittävyys lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi ja toimintojen kehittämiseksi.

TEM-vastine
- Ministeriö pyrkii budjettiesityksissään turvamaan Patentti- ja rekisterinhallituksen resurssit, joita hallituksen esityksestä seuraavat uudet tehtävät edellyttävät.

12.2. Patentti- ja rekisterihallitus ehdottaa tarkennuksia hallituksen esitykseen sisältyvän **3. lakiehdotukseen**, joka koskee tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista annetun lain muuttamista. Keskeisin ehdotus koskee lain 5 §:n uutta 6 momenttia hallituksen esityksessä.
- Patentti- ja rekisterihallitus pitää tarpeellisena, että momentissa mainitaan myös muut kuin yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt (PIE-yhteisöt), jotka tekevät kestävyysraportin, jonka kestävyysraportoinnin tarkastaja varmentaa. Kyseisiä muita kestävyysraportteja laativia yrityksiä ovat etenkin suuret yritykset, jotka eivät ole PIE-yhteisöjä. Myös muut yhteisöt voivat tehdä vapaaehtoisesti kestävyysraportteja ja tarkastuttaa/varmennuttaa ne. Niiden kestävyysraportointitarkastajat tulevat tilintarkastusvalvonnan valvottaviksi ja heidät tulee yhdenmukaisesti muiden kanssa asettaa laaduntarkastuksen kohteiksi. Laskutusperusteena eivät voi olla tilintarkastuspalkkiot, koska kyse ei ole tilintarkastuksen valvonnasta. Sen sijaan säännöksessä tulee viitata kestävyysraportoinnin kestävyystarkastusyhteisön laskuttamiin varmennuspalkkioihin. Kestävyysraportoinnin laaduntarkastus tulee siten olemaan erisisältöistä kuin tilintarkastuksen laaduntarkastus.
- Virasto ehdottaa lisäksi erityissäännöstä tämän momentin voimaantulosta niin, että ensimmäisen kerran valvontapalkkio perittäisiin vuonna 2026 vuodelta 2024 laadittavien kestävyysraporttien varmentamisesta.

TEM-vastine
- Patentti- ja rekisterihallituksen ehdotus on perusteltu, sillä se kohdentuisi tarkkarajaisemmin kestävyysraportoinnin varmentamiseen kuin hallituksen esitykseen sisältyvä ehdotus. Hallituksen esityksen **3. lakiehdotuksen** 5 §:n 5 momentti kuuluisi siten kokonaisuudessaan uudistettuna seuraavasti: ”*Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee myös kirjanpitolain 7 luvussa tarkoitetun kestävyysraportoinnin varmennusta, kestävyysraportointitarkastajaa ja kestävyystarkastusyhteisöä. Edellä 2 momentista poiketen laadunvarmistuksen valvontamaksua peritään 1 momentissa mainittujen yhteisöjen lisäksi, jos kestävyysraportointitarkastaja tai kestävyystarkastusyhteisö on toiminut kestävyysraportoinnin varmentajana muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa yhteisössä tai säätiössä. Valvontamaksu on 0,1 prosenttia kestävyysraportointitarkastajan tai kestävyystarkastusyhteisön viimeksi kuluneen tilikauden kestävyysraportoinnin varmennuspalkkioista lisättynä 2,9 prosentilla siitä kestävyysraportointitarkastajan tai kestävyystarkastusyhteisön viimeksi kuluneen tilikauden kestävyysraportoinnin varmennuspalkkiosta, joka johtuu 1 momentissa mainittujen yhteisöjen tai säätiöiden kestävyysraportoinnin varmennuksesta. Jos kestävyysraportoinnin varmennuksen kohteena oleva yhteisö tai säätiö on konsernin emoyritys, kestävyysraportoinnin varmennuspalkkio käsittää myös emoyrityksen konsernikestävyysraportin varmennuksesta johtuvan palkkion*.”
- Patentti- ja rekisterihallituksen ehdotus erityisestä voimaantulosäännöksestä ei kuitenkaan ole tarpeen, sillä säännöksessä on kyse kirjanpitolain 7 luvussa tarkoitettujen kestävyysraporttien varmentamisesta, joten viraston edellä kuvaama aikataulu valvontamaksujen perimisestä toteutuu ilman erityistä säännöstäkin.

12.3. Patentti- ja rekisterihallitus pitää tarpeettomana hallituksen esitykseen sisältyvää **14. lakiehdotusta**, joka koskee kaupparekisterilain 25 §:n muuttamista. Virasto perustaa kantansa siihen, että kestävyysraportti sinänsä sisältyy toimintakertomukseen.

TEM-vastine

- Patentti- ja rekisterihallituksen kannanotto ei anna aihetta esityksen tarkentamiseen, sillä kaupparekisterilakiin ehdotetussa 25 §:n muutoksessa asetetaan korotettu seuraamusmaksu kestävyysraportoinnin laiminlyönnille, millä painotetaan tällaisen raportoinnin yhteiskunnallista merkittävyyttä.

12.4. Patentti- ja rekisterihallitus ehdottaa myös joitakin sanamuodollisia muutoksia hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen – joka koskee tilintarkastuslain muuttamista – ruotsinkieliseen terminologiaan 1 luvun 2 §:ssä.

TEM-vastine

- Terminologiset muutokset eivät ole tarpeellisia siksi, että asiayhteydestä ilmenee käsitteiden tarkoitus.

13. Pörssisäätiö 18.10.2023

Pörssisäätiö pitää tärkeänä hallituksen esityksen ehdotusta siitä, että yritykset velvoitettaisiin kestävyysraportointinsa ohella toimittamaan myös tilinpäätöksensä ja toimintakertomuksena digitaalisessa muodossa Patentti- ja rekisterihallitukselle, jotta nämä asiakirjat olisivat kansalaisten ja sidosryhmien saatavilla vaivattomasti yhdenmukaisella tavalla, vaikka direktiivin vaatimus digimuodosta kohdistuu yksinomaan kestävyysraportin käsittävään toimintakertomukseen. Lisäksi Pörssisäätiö huomauttaa tarpeesta oikaista hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 7 luvun 2 §:n 1 kohdan virheelliset viittaukset saman pykälän muihin kohtiin.

TEM-vastine

- Pörssisäätiön huomautus kirjoitusvirheen oikaisemisesta kirjanpitolain 7 luvun 2 §:n 1 kohdasta on asianmukainen. Edellä kohdassa 6.1 (Finnwatch) tehty ehdotus mainitun säännöksen tarkistamisesta sisältää tässä tarkoitetun oikaisun.

14. Suomen Tilintarkastajat ry 18.10.2023

14.1. Suomen tilintarkastajat (jäljempänä ST) esittää, että ”*valiokunta kirjaa valvonta- ja seuraamusjärjestelmän kokonaisarviointia koskevan lausuman mietintöön*sä.” Esitystään ST perustelee eritoten käsityksellään siitä, että hallituksen esityksestä seuraava kestävyysraporttien laatijoiden ja raporttien varmentajien toiminnan valvonta ja seuraamusuhka eivät ole oikeasuhtaisia keskenään.

TEM-vastine

- Edellä kohdassa **6.3** (Finnwatch) kuvatulla tavalla kestävyysseikkoja koskevat valvontakysymykset tulevat ratkaistaviksi kokonaisuutena, kun Euroopan unionissa valmisteilla oleva yritysvastuudirektiivi tulee Suomessa voimaanpantavaksi; tämä toteutetaan arviolta jo vuoden 2024 aikana. Tämän toteava lausuma voitaisiin sisällyttää mietintöön, jos talousvaliokunta pitää sitä perusteltuna.

14.2. ST pitää toivottavana, että hallituksen esitykseen sisältyvän **1. lakiehdotuksen** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – 3 luvun 7 §:n 3 momentti pörssiyrityksistä ulotettaisiin myös muihin yrityksiin. Säännöksen perusteella pörssiyrityksen tilinpäätökseen on merkittävä säännöksessä määritellyt hallituksen lausumat tilinpäätöksestä samoin kuin toimintakertomuksesta ja kestävyysraportointikertomuksesta.

TEM-vastine

- Emme pidä ST:n ehdotuksen toteuttamista tarpeellisena, sillä lausumasta ei Suomen oikeudessa sinänsä juonnu korostettua huolellisuusvelvoitetta hallitukselle. Asianomainen säännös perustuu Euroopan unionin arvopaperimarkkinaoikeuteen, joten sitä ei ole tarkoitettukaan muun tyyppisille yrityksille.

14.3. ST esittää myös osakeyhtiölain 5 luvun 3 §:n täydentämistä siten, että yhtiökokouksen olisi päätettävä kestävyysraportin vahvistamisesta samalla tavalla kuin tilinpäätöksestä.

TEM-vastine

- Katsomme, että kestävyysraportin vahvistamisella yhtiökokouksen toimesta ei olisi samankaltaista merkitystä kuin mikä koskee tilinpäätöstä, joka on varojenjaon perustana. Niin ikään vahvistamisesta päättäminen ei vaikuttaisi hallituksen vastuuseen miltään osin. Näiden seikkojen vuoksi emme pidä ST:n ehdotusta tarkoituksenmukaisena.

14.4. ST kiinnittää huomiota hallituksen esitykseen sisältyvän **4. lakiehdotuksen** – joka koskee osakeyhtiölain muuttamista – siirtymäsäännökseen, jonka nojalla lakisääteinen tilintarkastaja voisi toimia myös kestävyysraportointitarkastajana sillä tilikaudella, jona yhtiö aloittaa kestävyysraportoinnin. Edellytyksenä on, että asianomaisella tilintarkastajalla itsellään on myös kestävyystarkastajan pätevyys. Tämä koskee myös päävastuullista tilintarkastajaa siinä tapauksessa, että tilintarkastusyhteisö toimii yhtiössä tilintarkastajana. – ST esittää tämän säännöksen tarkentamista sen selventämiseksi, että vaatimus kestävyysraportointitarkastajan kelpoisuudesta kohdistuu nimenomaan päävastuulliseen tilintarkastajaan eikä tilintarkastusyhteisöön sinänsä.

TEM-vastine

- ST:n käsitys pätevyysvaatimuksen kohdentumisesta päävastuulliseen tilintarkastajaan on hallituksen esityksen mukainen, mutta katsomme tämän jo ilmenevän hallituksen esityksen sanamuodosta sinänsä: ”*Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös päävastuulliseen tilintarkastajaan, jos tilintarkastusyhteisö on valittu tilintarkastajaksi*.” – ST:n ehdottama muutos ei siten ole tarpeen, mutta mietinnön perusteluissa voidaan todeta, että siirtymäsäännöksen mukainen pätevyysvaatimus kohdistuu päävastuulliseen tilintarkastajaan eikä itse tilintarkastusyhteisöön, jos talousvaliokunta pitää tällaista selvennystä perusteltuna.

14.5. ST pitää tarpeellisena, että hallituksen esitykseen **12. lakiehdotusta** – joka koskee arvopaperimarkkinalain muuttamista – täydennettäisiin siirtymäsäännöksellä. Tarve koskee tilintarkastusta tai varmennusta pörssiyrityksen sähköisestä tilinpäätöksestä, josta säädettäisiin arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n 4 momentissa. ST:n mukaan tulisi säätää nimenomaisesti, että tämä lainmuutos koskee 1.1.2024 ja sen jälkeen alkavia tilikausia, jotta olisi selvää, ettei velvollisuus ulotu sanottua päivämäärää edeltäviin tilikausiin, kuten vuodenvaihteessa 2023-24 päättyvään tilikauteen. – Lisäksi ST ehdottaa säätämistä siitä, että mainitussa säännöksessä tarkoitetaan kohtuullista varmuutta tilintarkastukselta tai varmennukselta, samoin kuin siitä, että lausunto on annettava tilintarkastuskertomuksen tavoin digitaalisessa muodossa.

TEM-vastine

- Pidämme ST:n ehdotusta erityisestä siirtymäsäännöksestä tarkoituksenmukaisena. Sen johdosta ehdotamme seuraavaa siirtymäsäännöstä arvopaperimarkkinalakiin (täysin uusi momentti): *Mitä 7 luvun 8 §:n 4 momentissa säädetään, sovelletaan tilinpäätöksiin, jotka laaditaan 1 päivänä tammikuuta 2024 ja sen jälkeen alkavilta tilikausilta*.”
- Toisaalta ST:n ehdotusta siitä, että erikseen säädettäisiin sähköisen tilinpäätöksen varmennuksen luonteesta eli siitä, kuinka seikkaperäisesti varmennus on tehtävä, emme katso tarpeelliseksi, koska kyse on lähinnä tietoteknisestä tarkastuksesta, josta käsityksemme mukaan on perusteltua sopia asianomaisen yrityksen toimeksiannossa tilintarkastajalle ottaen vielä huomioon, ettei Euroopan unionin tasolla ole annettu asiasta säännöksiä.
- Lisäksi pidämme tarkoituksenmukaisena täsmentää ST:n esittämällä tavalla tilintarkastajan lausunnon antamismuotoa. Siten mainitusta arvopaperimarkkinalain 7 luvun 8 §:n 4 momentissa tulisi ilmetä, että kyseinen lausunto on tilintarkastuskertomuksen tavoin digitaalinen. Näin täydennettynä mainittu säännös kuuluisi kokonaisuudessaan seuraavasti (lisäys alleviivattuna): ”*Liikkeeseenlaskijan tilintarkastajan on varmennettava tai tilintarkastettava komission teknisen sääntelystandardin mukaisesti laadittu tilinpäätös ja ilmoitettava lausunnossaan, missä laajuudessa varmennus tai tilintarkastus on suoritettu. Tilintarkastajan lausunto on liitettävä kyseiseen tilinpäätökseen*. *Lausuntoon sovelletaan, mitä kirjanpitolain 7 luvun 24 §:ssä säädetään tilintarkastuskertomuksen digitaalisuudesta*.”
- Asianomaiset säännökset kuuluvat valtiovarainministeriön toimialaan. TEM on saanut valtiovarainministeriön vastuuvirkahenkilöltä luvan edellä esitettyjen täydennysehdotusten tekemiseen.

15. Suomen Yrittäjät 15.10.2023

Suomen Yrittäjät esittää huolensa kestävyysraportointiin perustuvien vaatimusten valumisesta raportointivelvollisten arvoketjuun kuuluvien pk-yritysksille, sillä niillä on rajalliset resurssit ja mahdollisuudet tuottaa vaadittavia tietoja. Hallituksen esityksen säännöksiin sinänsä Suomen Yrittäjät ei ehdota muutoksia.

16. Vakuutuskassat ry 19.10.2023

Yhdistys pitää tärkeänä varmistaa, etteivät säännökset kestävyysraportoinnista tule sovellettaviksi vakuutuskassatoimintaan.

TEM-vastine

- Vakuutuskassat ry:n huomautus on samasisältöinen kuin mitä EK ja Eläkesäätiöyhdistys ovat myös tehneet (edellä kohdat **1.2** ja **2.1**).

17. Hallituksen esityksen antamisen jälkeen oikeusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön virkavalmistelussa ilmenneet täydennystarpeet

17.1. Hallituksen esitykseen sisältyvässä 1**. lakiehdotuksessa** – joka koskee kirjanpitolain muuttamista – on nyttemmin havaittu säännöksen sisäinen viittausvirhe, joka koskee 7 luvun 26 §:ksi ehdotettua säännöstä.

- Asianomaisen säännöksen tulisi kuulua oikaistuna seuraavasti (muutokset alleviivattuina): [1 mom.] ”*Kestävyysraportointiyrityksen tulee säilyttää 2 luvussa säädetyllä tavalla <u>25</u> §:ssä tarkoitetuista asiakirjoista kappaleet siten, että niistä on todennettavissa hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan sekä tilintarkastuskertomuksen ja kestävyysvarmennuskertomuksen allekirjoitukset*.” [2 mom.] ”*Kestävyysraportointiyrityksen tulee asettaa verkkosivustolleen maksutta yleisön saataville <u>25</u> §:n tarkoittamista asiakirjoista digitaaliset tiedostot, jotka ovat myös silmin luettavissa*.”

17.2. Hallituksen esityksessä on erehdyksessä jäänyt huomiotta kestävyysraportointidirektiivissä edellytetty tarkastusvaliokunnan tehtävä kestävyysraportointitarkastajan riippumattomuuden seurannassa. Direktiiviin voimaansaattamiseksi hallituksen esitystä on siten täydennettävä tältä osin.

Tarvittavat säännökset ehdotetaan täydennettäväksi seuraavasti:

- **4. lakiehdotukseen**, joka koskee osakeyhtiölain muuttamista – 6 luvun 16 e §:n 2 momentiksi (täydennys alleviivattu): *”Edellä 16 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen osalta tarkastusvaliokunta arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti sitä, onko muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoaminen yhtiölle hyväksyttävää 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklan mukaisesti. <u>Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös kestävyysraportoinnin varmentajaa</u>*.”
- **5. lakiehdotukseen**, joka koskee osuuskuntalain muuttamista – 6 luvun 16 e §:n 2 momentiksi (täydennys alleviivattu): ”*Edellä 16 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen osalta tarkastusvaliokunta arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti sitä, onko muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoaminen osuuskunnalle hyväksyttävää 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklan mukaisesti. <u>Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös kestävyysraportoinnin varmentajaa</u>*.”
- **6. lakiehdotukseen**, joka koskee luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamista – 9 luvun 5 §:n 3 momentiksi (täydennys alleviivattu ja poisto yliviivattu): ”*Tarkastusvaliokunnan on avustettava hallitusta taloudellisen raportoinnin ja tilintarkastuksen sekä kirjanpitolain 7 luvussa tarkoitetun kestävyysseikkoja koskevan raportoinnin (**kestävyysraportointi**) ja sen tilintarkastuslaissa tarkoitetun varmentamisen (**kestävyysraportointivarmentaminen**) osalta ainakin seuraavien asioiden seuraamisessa, valvomisessa ja valmistelussa:1) luottolaitoksen raportointijärjestelmä; 2) sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskinhallintajärjestelmien tehokkuus; 3) tilintarkastus; 4) tilintarkastajan <u>ja tilintarkastuslain 2 luvun 2 a §:ssä tarkoitetun kestävyysraportointitarkastajan</u> riippumattomuus ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden kuin tilintarkastusta ja kestävyysraportointivarmentamista koskevien palvelujen tarjoaminen; 5)*

tilintarkastajan ja ~~tilintarkastuslain 2 luvun 2 a §:ssä tarkoitetun~~ kestävyysraportointitarkastajan valinnan valmistelu.”

- **6. lakiehdotukseen** myös 9 luvun 5 c §:n 2 momentiksi seuraava (täydennys alleviivattu): ”*Edellä 5 §:n 3 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen osalta tarkastusvaliokunta arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti sitä, onko muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoaminen luottolaitokselle hyväksyttävää 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklan mukaisesti. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös kestävyysraportoinnin varmentajaa*.”

17.3. Hallituksen esityksessä ehdotetut säännökset kestävyysraportoinnin tarkastajan valinnasta ovat ulottuvat myös sellaisiin pieni- ja keskikokoisiin osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin, jotka eivät ole velvollisia kirjanpitolakiin ehdotettuun kestävyysraportointiin. Selvyyden vuoksi asianomaisia säännöksiä on tarpeen täsmentää.

Tarvittava säännös ehdotetaan täydennettäväksi seuraavasti:

- **4. lakiehdotukseen**, joka koskee osakeyhtiölain muuttamista – 7 luvun 6 a §:n 1 momentiksi (muutos alleviivattu): *”Yhtiökokouksen on valittava kestävyysraportoinnille varmentaja, jos yhtiöllä on kirjanpitolain 7 luvussa säädetty velvollisuus laatia kestävyysraportti*.”
- **5. lakiehdotukseen**, joka koskee osuuskuntalain muuttamista – 7 luvun 6 a §:n 1 momentiksi (muutos alleviivattu): ”*Osuuskukunnan kokouksen on valittava kestävyysraportoinnille varmentaja, jos osuuskunnalla on kirjanpitolain 7 luvussa säädetty velvollisuus laatia kestävyysraportti*.”

B. YHTEENVETO ASIANTUNTIJALAUSUNTOIHIN PERUSTUVISTA TYÖ- JA ELINKEINO-MINISTERIÖN EHDOTUKSISTA LAKIESITYSTEN JA PERUSTELUJEN TÄYDENTÄMISEKSI

1. LAKIEHDOTUS: Laki kirjanpitolain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **7 luku 1 § 6 mom.** (täydennys alleviivattuna): ”*Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2014) tarkoitettu talletuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitos sekä osuuskunta, jonka liikevaihdosta kertyy enemmän kuin puolet elintarvikelain (297/2021) 5 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetusta alkutuotannosta tai alkutuotannon hankinnasta, voi päättää, ettei siihen sovelleta tämän luvun säännöksiä. Päätöksestä on annettava tieto toimintakertomuksessa*.” [ks. kohta **3.8** edellä – Finanssiala]
- **7 luku 2 § 1 kohta** (muutokset alleviivattuina): ”*Tässä luvussa tarkoitetaan: 1)* ***arvoketjulla*** *kestävyysraportointistandardin mukaista 11 kohdassa tarkoitetun toimitusketjun ja 9 kohdassa tarkoitetun kestävyysraportointiyrityksen tuottamien hyödykkeiden ja palvelujen edellyttämää suhteiden kokonaisuutta*.” [ks. kohta **6.1** edellä – Finnwatch]
- **7 luku 18 § 1 mom. 1 kohta** (lisäys alleviivattuna): ” *Mitä 17 § säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan myös: 1) luottolaitokseen, joka on pysyvästi liittynyt talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitettuun keskusyhteisöön, joka valvoo niitä vakavaraisuusasetuksen 10 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti, jollei 1 §:n 6 momentista muuta johdu*; ” [ks. kohta **3.8** edellä – Finanssiala]
- **7 luku 18 §:n 1 mom. 2 kohta** (muutos yliviivattuna): ”*Mitä 17 § säädetään tytäryrityksestä, sovelletaan myös: - - 2) vakuutusyhtiölain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun vakuutusyhtiöön, joka kuuluu vakuutusyritysryhmään mainitun lain 26 luvun 2 §:n 2 momentin ~~2 kohdassa tarkoitettujen taloudellisten suhteiden~~ perusteella ja johon sovelletaan ryhmävalvontaa mainitun luvun 3 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdan mukaisesti*.” [ks. kohta **3.7** edellä – Finanssiala]
- **7 luku 19 § 3 mom.** (muutos alleviivattuna): ”*Edellä 2 momentin 1–6 kohdassa tarkoitetussa kuvauksessa tiedot tulee eritellä aikajänteittäin 10 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla*.” [ks. kohta **8.2** edellä – Keskuskauppakamari]
- **7 luku 26 § 1 mom.** (muutos alleviivattuna): ”*Kestävyysraportointiyrityksen tulee säilyttää 2 luvussa säädetyllä tavalla 25 §:ssä tarkoitetuista asiakirjoista kappaleet siten, että niistä on todennettavissa hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan sekä tilintarkastuskertomuksen ja kestävyysvarmennuskertomuksen allekirjoitukset*.” [ks. kohta **17.1** edellä – TEM]
- **7 luku 26 § 2 mom.** (muutos alleviivattuna): ”*Kestävyysraportointiyrityksen tulee asettaa verkkosivustolleen maksutta yleisön saataville 25 §:n tarkoittamista asiakirjoista digitaaliset tiedostot, jotka ovat myös silmin luettavissa*.” [ks. kohta **17.1** edellä – TEM]
- **Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset 4 mom**. (muutos alleviivattu): ”*Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään tämän lain soveltamisesta,*
  1) sellainen pienyritys ja keskikokoinen yritys, joka on pörssilistattu, saa laatia toimintakertomuksensa ilman kestävyysraporttia ennen 1 päivänä tammikuuta 2028 alkavia tilikausia edellyttäen, että toimintakertomuksessa ilmoitetaan syy tälle menettelylle, ja
- *2) 3 a luvun säännöksiä sovelletaan arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7 a §:ssä tarkoitettuun liikkeeseenlaskijaan 31 päivään joulukuuta 2024*.” [ks. kohta **5.3** edellä – Finanssivalvonta]

Ehdotukset mietintölausumiksi

- ”*Kirjanpitolain 7 luvun 1 §:iin ehdotettujen säännösten osalta valiokunta kiinnittää huomiota opetus- ja kulttuuriministeriön lausunnossa esitettyyn tulkintaan ammattikorkeakoulujen rajautumisesta kestävyysraportoinnin ulkopuolelle, koska pääosin julkisrahoitteiset ammattikorkeakoulut eivät harjoita taloudellista toimintaa, jona Euroopan unionissa tarkoitetaan tuotteiden tai palveluiden myyntiä*.” [ks. kohta **10** edellä – Opetus- ja kulttuuriministeriö]
- ”*Lausuntopalautteen perusteella hankintaosuuskunnilla tarkoitetaan kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n 6 momentiksi ehdotetussa säännöksessä sekä niitä tuottajaosuuskuntia, jotka hankkivat pääasiassa jäseniltään näiden*

alkutuotantoon kuuluvia elintarvikkeita ja myyvät ne edelleen jalostetaviksi, että niitä tuottajaosuuskuntia, jotka itse jalostavat ja markkinoivat pääasiassa jäseniltään hankkimat näiden alkutuotantoon kuuluvat elintarvikkeet. ” [ks. kohta **11.1** edellä – Pellervo]

- ”*Kirjanpitolain 7 luvun 1 §:n 6 momentiksi ehdotetun säännöksen osalta on selvää, että liikevaihto kertyy siinä tarkoitetulla tavalla myös sellaisessa tuottajaosuuskunnassa, joka jalostaa ja markkinoi hankkimansa alkutuotannon raaka-aineet*.” [ks. kohta **11.2** edellä – Pellervo]

2. LAKIEHDOTUS: Laki tilintarkastuslain muuttamisesta

Ehdotus mietintölausumaksi

- *”Asiantuntijapalautteessa kuvatulla tavalla siirtymäsäännöksen mukainen pätevyysvaatimus kohdistuu päävastuulliseen tilintarkastajaan eikä itse tilintarkastusyhteisöön.*” [ks. kohta **14.4** edellä – Suomen Tilintarkastajat]

3. LAKIEHDOTUS: Laki tilintarkastajan vuosimaksusta ja laadunvalvonnan maksuista annetun lain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **5 § 5 mom**. (muutettu kokonaan): ”*Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee myös kirjanpitolain 7 luvussa tarkoitetun kestävyysraportoinnin varmennusta, kestävyysraportointitarkastajaa ja kestävyystarkastusyhteisöä. Edellä 2 momentista poiketen laadunvarmistuksen valvontamaksua peritään 1 momentissa mainittujen yhteisöjen lisäksi, jos kestävyysraportointitarkastaja tai kestävyystarkastusyhteisö on toiminut kestävyysraportoinnin varmentajana muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa yhteisössä tai säätiössä. Valvontamaksu on 0,1 prosenttia kestävyysraportointitarkastajan tai kestävyystarkastusyhteisön viimeksi kuluneen tilikauden kestävyysraportoinnin varmennuspalkkioista lisättynä 2,9 prosentilla siitä kestävyysraportointitarkastajan tai kestävyystarkastusyhteisön viimeksi kuluneen tilikauden kestävyysraportoinnin varmennuspalkkiosta, joka johtuu 1 momentissa mainittujen yhteisöjen tai säätiöiden kestävyysraportoinnin varmennuksesta. Jos kestävyysraportoinnin varmennuksen kohteena oleva yhteisö tai säätiö on konsernin emoyritys, kestävyysraportoinnin varmennuspalkkio käsittää myös emoyrityksen konsernikestävyysraportin varmennuksesta johtuvan palkkion*.” [ks. kohta **12.2** edellä – Patentti- ja rekisterihallitus]

4. LAKIEHDOTUS: Laki osakeyhtiölain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **6 luku 16 e § 2 mom.** (täydennys alleviivattu): *”Edellä 16 a §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen osalta tarkastusvaliokunta arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti sitä, onko muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoaminen yhtiölle hyväksyttävää 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklan mukaisesti. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös kestävyysraportoinnin varmentajaa*.” [ks. kohta **17.2** edellä – OM/TEM]
- **7 luku 6 a § 1 mom.** (muutos alleviivattu): *”Yhtiökokouksen on valittava kestävyysraportoinnille varmentaja, jos yhtiöllä on kirjanpitolain 7 luvussa säädetty velvollisuus laatia kestävyysraportti.*” [ks. kohta **17.3** edellä – OM/TEM]

5. LAKIEHDOTUS: Laki osuuskuntalain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **6 luku 16 e § 2 mom.** (täydennys alleviivattu): ”*Edellä 16 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen osalta tarkastusvaliokunta arvioi tilintarkastajan*

riippumattomuutta ja erityisesti sitä, onko muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoaminen osuuskunnalle hyväksyttävää 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklan mukaisesti. Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös kestävyysraportoinnin varmentajaa." [ks. kohta **17.2** edellä – OM/TEM]

- **7 luku 6 a §:n 1 mom.** (muutos alleviivattu): "*Osuuskukunnan kokouksen on valittava kestävyysraportoinnille varmentaja, jos osuuskunnalla on kirjanpitolain 7 luvussa säädetty velvollisuus laatia kestävyysraportti*." [ks. kohta **17.3** edellä – OM/TEM]

6. LAKIEHDOTUS: Laki luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **9 luku 5 § 3 mom.** (täydennys alleviivattu ja poisto yliviivattu): "*Tarkastusvaliokunnan on avustettava hallitusta taloudellisen raportoinnin ja tilintarkastuksen sekä kirjanpitolain 7 luvussa tarkoitetun kestävyysseikkoja koskevan raportoinnin (**kestävyysraportointi**) ja sen tilintarkastuslaissa tarkoitetun varmentamisen (**kestävyysraportointivarmentaminen**) osalta ainakin seuraavien asioiden seuraamisessa, valvomisessa ja valmistelussa:*
  1) luottolaitoksen raportointijärjestelmä;
  2) sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskinhallintajärjestelmien tehokkuus;
  3) tilintarkastus;
  4) tilintarkastajan ja tilintarkastuslain 2 luvun 2 a §:ssä tarkoitetun kestävyysraportointitarkastajan riippumattomuus ja erityisesti tämän harjoittamaa muiden kuin tilintarkastusta ja kestävyysraportointivarmentamista koskevien palvelujen tarjoaminen;
  5) tilintarkastajan ja ~~tilintarkastuslain 2 luvun 2 a §:ssä tarkoitetun~~ kestävyysraportointitarkastajan valinnan valmistelu." [ks. kohta **17.2** edellä – OM/TEM]
- **9 luku 5 c § 2 mom.** (täydennys alleviivattu): "*Edellä 5 §:n 3 momentissa tarkoitetun tilintarkastajan riippumattomuuden seuraamisen osalta tarkastusvaliokunta arvioi tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti sitä, onko muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoaminen luottolaitokselle hyväksyttävää 1 momentissa mainitun asetuksen 5 artiklan mukaisesti*. *Mitä tässä momentissa säädetään, koskee myös kestävyysraportoinnin varmentajaa*." [ks. kohta **17.2** edellä – OM/TEM]

9. LAKIEHDOTUS: Laki eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **Voimaantulosäännös 2 mom.** (muutos alleviivattuna): "*Sen estämättä, mitä tämän lain 5 luvun 4 a §:ssä säädetään, sillä tilikaudella, jolta eläkelaitoksen on laadittava ensimmäinen kestävyysraporttinsa, kestävyysraportoinnin varmentajana voi toimia eläkelaitoksen tilintarkastaja, jos: 1) tällä on tilintarkastuslain 6 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu kestävyysraportointitarkastajan erikoispätevyys; tai 2) tämä on hankkinut tilintarkastuslain muuttamisesta annetun lain (/) siirtymäsäännöksen 2 momentin mukaisesti riittävät tiedot kestävyysraportoinnista ja kestävyysraportointivarmentamisesta*." [ks. kohta **2.2** edellä – Eläkesäätiöyhdistys]

12. LAKIEHDOTUS: Laki arvopaperimarkkinalain muuttamisesta

Säännöstarkennukset

- **Lain otsikko** (lisäys alleviivattu): "*Laki arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7 a §:n kumoamisesta ja 6 ja 8 §:n muuttamisesta*" [ks. kohta **5.3** edellä – Finanssivalvonta]
- **Lain johdantolause** (lisäys alleviivattu): "*Eduskunnan päätöksen mukaisesti*
  ***kumotaan** arvopaperimarkkinalain (746/2012) 7 luvun 7 a § ja 8 §:n 5 momentti, sellaisina kuin ne ovat 7 § laissa 1377/2016 ja 8 §:n 5 momentti laissa 942/2011,*
  ***muutetaan** 7 luvun 8 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 942/2011, ja*
  ***lisätään** 7 luvun 6 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1445/2016, uusi 3 momentti seuraavasti*:" [ks. kohta **5.3** edellä – Finanssivalvonta]

- **7 luku 8 § 1 mom.** (ensimmäinen virke on voimassaoleva säännös ja toinen virke täydennys siihen): ”*Liikkeeseenlaskijan on julkistettava tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ohessa tilintarkastuskertomus. Liikkeeseenlaskijan, joka on kirjanpitolain 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettu kestävyysraportointiyritys, tulee julkistaa toimintakertomuksen ohessa myös kestävyysraportoinnin varmennuskertomus, jos se on erillinen tilintarkastuskertomuksesta*.” [ks. kohta **5.4** edellä – Finanssivalvonta]
- **7 luku 8 § 4 mom.** (lisäys alleviivattuna): ”*Liikkeeseenlaskijan tilintarkastajan on varmennettava tai tilintarkastettava komission teknisen sääntelystandardin mukaisesti laadittu tilinpäätös ja ilmoitettava lausunnossaan, missä laajuudessa varmennus tai tilintarkastus on suoritettu. Tilintarkastajan lausunto on liitettävä kyseiseen tilinpäätökseen*. *Lausuntoon sovelletaan, mitä kirjanpitolain 7 luvun 24 §:ssä säädetään tilintarkastuskertomuksen digitaalisuudesta*.” [ks. kohta **14.5** edellä – Suomen Tilintarkastajat]
- **Siirtymäsäännös** (täysin uusi mom.): ”*Tällä lailla kumottua 7 luvun 7 a §:ää sovelletaan 31 päivään joulukuuta 2024*.” [ks. kohta **5.3** edellä – Finanssivalvonta]
- **Siirtymäsäännös** (täysin uusi mom.): ”*Mitä 7 luvun 8 §:n 4 momentissa säädetään, sovelletaan tilinpäätöksiin, jotka laaditaan 1 päivänä tammikuuta 2024 ja sen jälkeen alkavilta tilikausilta*.” [ks. kohta **14.5** edellä – Suomen Tilintarkastajat]

24.10.2024

Timo Kaisanlahti
Johtava asiantuntija 040-5705032